

NOVA RAZVOJNA PRIČA Otok lošinjskog arhipelaga postaje sve bolje mjesto za život

Martina KRAJINA MRŠO

Unije kao primjer samoodrživog otoka

Projekt »Unije - samoodrživi otok« ima važnost koja nadilazi jedan otok. On pokazuje kako se malim otočnim sredinama može pristupiti ozbiljno, dugoročno i partnerski

Obilazak energetskih projekata na području Grada Malog Lošinja, među kojima su Sunčana elektrana Unije i projekt Sunčane elektrane Ustrine, dobar je povod za podsjetiti na jednu od najvažnijih otočnih priča posljednjih godina – priču o Unijama kao samoodrživom otoku. Jer, kada se govori o obnovljivim izvorima energije, o sunčanim elektranama, vodi, prometnoj povezanosti, luci, letjelištu, javnoj rasvjeti ili očuvanju otočne baštine, na Unijama se zapravo ne govori o odvojenim projektima, već o sustavnom nastojanju da se jednom malom otoku osigura uvjeti za život, sigurnost, rad i ostanak ljudi.

Unije su otok posebne ljepote, ali i otok posebnih izazova. Svaki otočanin dobro zna da život na otoku ovisi o vodi, struji, brodskoj vezi, zdravstvenoj skrbi, sigurnoj luci, urednim putevima, trgovini, komunalnoj infrastrukturi i svemu onome što se na kopnu često podrazumijeva. Upravo zato projekt »Unije - samoodrživi otok« ima važnost koja nadilazi jedan otok. On pokazuje kako se malim otočnim sredinama može pristupiti ozbiljno, dugoročno i partnerski. Ideja samoodrživog otoka Unije nastala je kao proces u kojem sudjeluju Grad Mali Lošinj, Primorsko-goranska županija, Biskupija Krk, HEP, Regionalna energetska agencija Kvarner, razna komunalna društva, Županijska lučka uprava Mali Lošinj i drugi partneri. Svaki od njih preuzeo je dio odgovornosti – od energetike, luke i vodoopskrbe, do prometne povezanosti, protupožarnih puteva, javne rasvjete, očuvanja prostora i kvalitete svakodnevnog života.

Energija sunca za veću sigurnost otoka

Jedan od najvidljivijih i najvažnijih projekata u toj priči svakako je Sunčana elektrana Unije čija vrijednost je 1,6 milijuna eura. Smještena je na središnjem dijelu otoka, jugoistočno od naselja Unije, a planirana je s posebnom pažnjom prema prirodnom okruženju, prostornim posebnostima otoka i potrebama lokalne zajednice. Sunčana elektrana znači stabilniju i sigurniju opskrbu električnom energijom, osobito u razdobljima kada se potrebe povećavaju, primjerice tijekom turističke sezone. To je važan korak prema većoj energetskej samodostatnosti Unija i prema smanjenju ovisnosti o vanjskim izvorima energije. Radovi na fotonaponskim poljima su završeni. U tijeku su završne aktivnosti vezane uz transformatorsku stanicu, nakon čega slijede ugradnja elektroopreme i priprema postrojenja za puštanje u rad. U otočnim uvjetima ovakav projekt traži dodatno strpljenje jer radove ograničavaju vremenske prilike, transport opreme i materijala, turistička sezona, ali i mjere zaštite okoliša. Upravo zato svaki završeni dio projekta na otoku ima dodatnu težinu. Važan sljedeći korak je baterijski sustav, za koji je ishoda građevinska dozvola. Njegova izgradnja omogućit će učinkovitije

Sunčana elektrana znači stabilniju i sigurniju opskrbu električnom energijom

Kučić: Ustrajemo na ulaganjima

Unije su mali otok, ali upravo se na takvim otocima najbolje vidi koliko je svaka odluka važna. Naš cilj je da Unije budu otok na kojem se može sigurnije živjeti, lakše planirati budućnost i ostati vezan uz svoj dom. Zato ćemo i dalje, u suradnji s otočanicima i partnerima, ustrajati na ulaganjima koja malim otocima daju veliku snagu, poručila je gradonačelnica Malog Lošinja Ana Kučić

korištenje proizvedene energije, veću stabilnost sustava i još veći doprinos energetskej sigurnosti otoka.

Isto tako, na Unijama je još 2017. godine započela izgradnja desalinizatora vrijednog oko 700 tisuća eura, odnosno tadašnjih 5 milijuna kuna, kojim se omogućuje opskrba pitkom vodom iz bočate vode. Uz desalinizator, dovršena je i prva faza izgradnje mreže vodoopskrbe i odvodnje sanitarnih otpadnih voda, vrijedna gotovo milijun eura, odnosno 6,8 milijuna kuna.

Gradonačelnica Ana Kučić i predsjednik Uprave HEP-a Vice Oršulić

Izgrađena je i vodosprema kapaciteta 800 kubičnih metara, vrijedna oko 1,3 milijuna eura, koja je ključna za stabilnu opskrbu vodom.

Jednako važna za život Unija je i luka, projekt Županijske lučke uprave. Projektom sanacije i produženja lukobrana

SUNČANA ELEKTRANA UNIJE

Vrijednost Sunčane elektrane Unije je 1,6 milijuna eura. Smještena je na središnjem dijelu otoka, jugoistočno od naselja Unije, a planirana je s posebnom pažnjom prema prirodnom okruženju

u luci Unije, postojeći je pristan saniran i produžen u obliku slova »T« u duljini od oko 70 metara. Time su stvoreni uvjeti za sigurniji privez brodova i trajekata, bolju zaštitu akvatorija te daljnje uređenje obale za brodice. Za otok koji ovisi o pomorskoj povezanosti, luka je veza s liječnikom, školom, trgovinom, radnim mjestom, obitelji i kopnom. Zato su ulaganja u luku izravno ulaganja u sigurnost i opstanak otočana.

Letjelište kao razvojni i sigurnosni iskorak

Posebno važno poglavlje za Unije je i letjelište, koje je nakon više desetljeća evidentirano u katastru i zemljišnoj knjizi. Time je napravljen ključan preduvjet za daljnje postupke kojima bi se uzletno-sletna staza ponovo mogla staviti u funkciju. Riječ je o postupku koji je godinama bio opterećen složenim imovinsko-pravnim odnosima i vlasničkim pitanjima. U tom je procesu riješeno više od 500 imovinsko-pravnih odnosa, čime je otklonjena jedna od najvećih prepreka za daljnje korake.

Na sjednici Gradskog vijeća Grada Malog Lošinja, održanoj 14. svibnja 2026. godine, Gradsko vijeće dalo je suglasnost Aeroklubu Unije za korištenje površine letjelišta, odnosno za registriranje nekretnine kao površine za slijetanje i uzlijetanje zrakoplova. Cilj ove suglasnosti je omogućiti nastavak postupka i napraviti konkretan korak prema ponovnom stavljanju letjelišta u funkciju. Time se osigurava brži dolazak hitnih službi na otok, kao i otvaraju dodatne razvojne mogućnosti za otok i njegove stanovnike.

Samoodrživost se gradi i kroz manje, ali vrlo važne projekte. Unije su još 2015. godine postale prvi otok s LED javnom rasvjetom. Uređuju se pješačko-biciklističke staze, dijelom na postojećim protupožarnim i katastarskim putevima. Ulagalo se i u objekte koji su važni za svakodnevni život zajednice. Saniran je krov čitaonice i pošte, uređivana je ambulanta, a Grad Mali Lošinj godinama financira rad medicinskih sestara na Susku i Unijama. Od 2022. godine povećane su i naknade za njihov rad. Takve mjere možda nemaju veliku medijsku vidljivost, ali upravo one čine razliku između otoka koji je samo lijepo mjesto za posjet i otoka na kojem se može živjeti.

Grad Mali Lošinj dodatno podupire život na malim otocima i kroz poslovne prostore, pa su trgovina i pekara na Unijama godinama dane u najam po simboličnoj cijeni. I to je dio samoodrživosti. Jer bez trgovine, osnovnih usluga i ljudi koji su spremni raditi na otoku, nema ni dugoročnog života zajednice.

Posebno mjesto u ovoj priči ima i kulturna baština. Obnova mlina za masline Karvoski torać ima za cilj obnoviti prostor koji čuva sjećanje na otočni način života, ali mu dati i novu vrijednost za zajednicu i posjetitelje. Uz to, provedene su aktivnosti sanacije ilegalnog odlagališta otpada i zbrinjavanja građevinskog otpada, a u suradnji s Primorsko-goranskom županijom i lovačkim društvima rješavalo se i pitanje divljih koza.